

અર્થ નમઃ

શ્રી શિક્ષા - મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

C/o. શાહ ગોવિંદજી વીરમ, ફેક્ટરી કમ્પાઉન્ડ, મોંટા રોડ, ઔરંગાબાદ - ૪૩૧ ૦૦૧

સમ્યગ્જ્ઞાન વિશારદ

Answer sheet

અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર

2020-21

એનરોલમેન્ટ નંબર

4

ગામ

વિદ્યાર્થીનું નામ

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા	પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં	(૫) તમારું	પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ
(૧) 'મૂલ'	(૧) ગભિજ મનુષ્ય	(૬) મંદ પલાયી	(૧) 8
(૨) અપ્રમત સંયત	(૨) અપ્રમત	(૭) ~~સાધુ~~ જાણવું	(૨) 76
(૩) જિન શાસન	(૩) આગમ વ્યવહારી	(૮) સાત	(૩) 357
(૪) બૃહદ્દશાંતિ સૂત્ર	(૪) શ્રી જિનભટ્ટજી ગુરુ	(૯) અવ્યક્ત	(૪) 7
(૫) કપાટ	(૫) અઢારક	(૧૦) કપટ રહિત	(૫) 59
(૬) આલોચના	(૬) અવ્યક્ત	(૧૧) વેદના	(૬) 9
(૭) તત્વાર્થ ભાષ્ય	(૭) અપ્રમત ગુણસ્થાનક	(૧૨) આવીને	(૭) 325
(૮) કષાય	(૮) જિન સાધુ	(૧૩) સંજ્ઞી ને	(૮) 4
(૯) બહુજન દોષ	(૯) તત્વાર્થ સૂત્ર	(૧૪) નિશલ્યપણું	(૯) 8
(૧૦) રુપાતીત	(૧૦) પ્રમોદ	(૧૫) જાણીને	(૧૦) 1444
(૧૧) શ્રુત કેવલી	(૧૧) જંબુલતા	(૧૬) બિરાલંબનસદ્ધ્યા	પ્રશ્ન-૬ ✓ કે X
(૧૨) યાકિની મહત્તરા	(૧૨) જિનવરો ના	(૧૭) કાન દર્દ ને	(૧) ✓ (૧) 14 93
(૧૩) શાસનનો ઉચ્છેદ	(૧૩) અજિત-શાંતિ-સ્તવ	(૧૮) આપાયદર્શી	(૨) ✓ (૨) 7 ૬
(૧૪) નાદી વેલાલ શ્રી-શાંતિસૂત્ર	(૧૪) મૌન ને	(૧૯) અમથિલા	(૩) X (૩) 21 20
(૧૫) આત્મશુદ્ધિ	(૧૫) મહર્ષિ ધતંજલિ ના	(૨૦) કરીને	(૪) ✓ (૪) 10 90
(૧૬) ધ્યાનરૂપી	પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ	પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો	(૫) ✓ (૫) 2 ૨
(૧૭) સંવર તત્ત્વ	(૧) દિવસ	(૧) 6 (૬) 9	(૬) X (૬) 18 96
(૧૮) સૂક્ષ્મ સંપરાય-ગુણસ્થાન	(૨) સૂર્ય	(૨) 8 (૭) 3	(૭) X (૭) 24 22
(૧૯) ક્રિયા/આલંબન	(૩) વેદિય	(૩) 10 (૮) 2	(૮) X (૮) 6 ૬
(૨૦) પ્રકૃતિ	(૪) જઈને	(૪) 7 (૯) 4	(૯) ✓ (૯) 20 9૯
		(૫) 1 (૧૦) 5	(૧૦) X (૧૦) 13

	+		+		+		+		+		+		=
પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ		પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ		પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ		પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ		પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ		પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ		પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ	કુલ ગુણ

રીમાર્ક

તપાસનારની સહી

પ્રશ્ન - ૮ સમુદ્ધાત એટલે દેહ માં રહેલા આત્મપ્રદેશો જોરથી અચાનક શરીર ની બહાર નીકળી નેચારે પડતા જુના કર્મ પુદ્ગલો ની ઉદીરણા કરી, કર્મો ને ભોગવી ને નાશ કરવાની શ્રેષ્ઠ પ્રકાર ની વિશિષ્ટ પ્રક્રિયા તે જીવ સમુદ્ધાત કહેવાય છે. સમુદ્ધાત સાત પ્રકાર છે.

કેવલી સમુદ્ધાત - કેવલી ભગવંત ને ચાર અધાતી કર્મ ની સ્થિતિ સ્પષ્ટ ન હોય ત્યારે એ સમુદ્ધાત હોય છે. એ સ્થિતિ ને સરખી કરવા કેવલી ભગવંત આયુષ્ય ના છેલ્લા અંતર્મુદૂર્ત માં જાહ સમય નો કેવલી સમુદ્ધાત કરે છે. સમય અનુક્રમે - (૧) આત્મપ્રદેશો નો સ્વદેહ પ્રમાણ જોડો નો એક દંડ વજરાળલોક પ્રમાણ બનાવે (૨) ઉક્ત - દક્ષિણ વધારી કપાટ જેવો, (૩) પૂર્વ-પશ્ચિમ વધારી રવેયા જેવો જાકાર બનાવે, (૪) ચાર આતંત્રા પૂરી ને સંપૂર્ણ વજરાળલોક માં વિસ્તારે છે. પન્દુ-૭-૬ સમય માં ઉક્ત પ્રક્રિયા પ્રારંભ કરે, (૫) ચાર આતંત્રા (૬) એક કપાટ (૭) બીજો કપાટ (૮) દંડ સંકરી ને કેવલી ભગવંત - પોતાના દેહ પ્રમાણ ધર્મ જાય છે.

સદધ્યાન નાત્રણ પ્રકાર છે. (૧) આરંભક - વીર બની ને વીર આસન માં બેસી ને નિષ્કંપ સમાધિ બગાડી છે (૨) સંનિષ્ઠ - વાયુ આસન માં ઈન્દ્રિય-મન-ક્રુધા-નિદ્રા ને જીતે છે. ચારંવાર અંતઃકરણ માં મૈત્રી-પ્રમોદ-ક્રુણા-માધ્યસ્થ ભાવના ભાવતો જીવ ધ્યાન માં પ્રવેશે છે. (૩) નિષ્પન્ન યોગ - અંતઃકરણ માંથી ચિંતન ને દૂર કરી મન માં સંપૂર્ણ વિદ્યારૂપી અમૃત ભરે જેનું ચૈતન્ય નિરંતર પાન કરતો સમાધિ પાં લીન બને છે. ઉદય માં આવેલા મોહનીય કર્મ ની પ્રકૃતિઓ ને બપાવે છે. અને ઉદય માં નહીં આવેલી પ્રકૃતિઓ ને ઉપશમાવે છે. ત્યારે નિરાલંબન સદધ્યાન કરી શકે છે.

^૩ શ્રી હરિભદ્રસૂરિ જીએ યોગ માં વિશેષ રુચી ધરાવનારા જીવો મારે (૧) 'યોગદૃષ્ટિ સમુચ્ચય' જે ભગભગ સાડા સાતસો શ્લોકો-ગાથા ધી વધુ વિસ્તૃત રચના કરી છે (૨) મધ્યમ રુચીવાળા જીવો મારે 'યોગચિન્તુ' નામ નો ગ્રંથ જે ભગભગ સવાત્રણસો ગાથાઓ (૩) 'યોગશતક' - માં કૃષ્ણ સો ગાથા છે. (૪) અત્યંત સંકોપ રુચિવાળા જીવો મારે સાર માત્ર વીશ ગાથા માં આપી 'યોગવિંશિકા' ગ્રંથ ની રચના કરી છે. યોગ ના ક્ષેત્ર માં તેમની આ રચનાઓ મહર્ષિ પતંજલી ના યોગસૂત્ર ની રચનાઓ ને યાદ અપાવે છે. યોગ ને લગતા જૈન-જૈનેતર દરેક પરંપરા ની વાતો ને પોતાની હુદ્દિ ના પ્રભાવ દ્વારા વિશિષ્ટ રીતે નિરૂપણ કરી સમજાવે છે.

(૫) જેમ ભાર ઉપાડનાર નો ભાર દૂર કરવાથી હલકો થાય તેમ શલ્ય-પાપ ઉદ્ધરવાથી - આલોચના આલોચના લેનાર હજીવો થાય છે. (૬) પાપદોષ દૂર થવાથી પ્રમોદ ઉત્પન્ન થાય. (૭) પોતાના અંતર ના દોષો ની નિવૃત્તિ થાય છે. બીજા લોકો પણ આલોચના લેવાને સન્મુખ થાય છે. (૮) નિષ્કપટી પણ થાય. (૯) અતિચારરૂપ મેલ દૂર થવાથી આત્મશુદ્ધિ થાય. (૧૦) દુષ્કર કારતા થાય. (૧૧) તીર્થંકર પરમહત્મા ની આજ્ઞાનું પાલન થાય. (૧૨) તેમજ આત્મા નિશલ્ય પણ પામે છે. આલોચના નો આત્મ-સમ્યક્ત્વ વિધિપૂર્વક ગુરુએ આપેલું પ્રાયશ્ચિત્ત ગ્રહણ કરે તો જ શુદ્ધ થાય. અન્યથા નહિ થાય.

^૪ ભરત, ચૌરાવત અને મહાવિદેહ ક્ષેત્ર માં જન્મેલા સર્વ અરિહંતો ના જન્મ સમયે પોતાનું આસન કંપતા સૌધર્મેન્દ્ર અવધિજ્ઞાન વડે અરિહંત ભગવંત નો જન્મ થયેલો જાણીને અરિહંત ભગવંત ને હાથ માં ગ્રહણ કરીને મેરુપર્વત ના શિખર ઉપર જઈને જન્માભિષેક કર્યા પછી શાંતિ ની હિંદોષણા કરે છે. આજ નો દિવસ પવિત્ર છે. આ અવસ્થા માંગલિક છે. સર્વજ્ઞ, સર્વદર્શી, ત્રિલોક ના નાથ, અપરિત-પૂજ્ય-ઈશ્વર-ઉદ્યોત કરનાર અરિહંત ભગવંતો પ્રસન્ન થાય. શત્રુવડે કરવામાં આવતા વિજય પ્રસંગે, દુષ્કાલ માં, પ્રાણધારણ કરવાના પ્રસંગે, અટવી માં, પ્રવાસ કરવાના પ્રસંગે, વિકટ માર્ગે જોળંગવાના પ્રસંગે નવસ્વરૂપવાળી સરસ્વતી